

ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ НА СЛУЖБУ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ ТА ДО ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У США: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Новостворений орган у правовій системі України — Державне бюро розслідувань (далі — ДБР) наразі знаходиться на шляху розбудови. Вдосконалення його діяльності, а особливо питання прийняття на службу є особливо актуальним. Оскільки, ДБР дуже часто співвідносять з американським Федеральним бюро розслідувань (далі ФБР), являється за можливе дослідження і процедури добору на службу в ФБР та порівняння вищезазначених органів з метою удосконалення української моделі правоохоронного органу за досвідом США.

Такі вчені як Є. Скулиш, В. Цимбалюк, В. Комашко вивчали новелу КПК України — ДБР, аналізуючи його необхідність, проблемні питання створення, функціональність та місце серед державних органів України. М. Вербенський дослідив у своїй роботі підготовку кадрів Федерального бюро розслідувань, що на його думку, запорука успішної протидії організованих і транснаціональних злочинності у США.

ФБР було створене у 1908 році та входить до системи Міністерства юстиції і підпорядковане лише Генеральному прокурору США, натомість український аналогічний державний орган був вперше згаданий у 2012 році у змінах до КПК України. Насамперед, ч. 4 ст. 216 КПК передбачає, що слідчі органів ДБР здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9-10, № 11-12, № 13. — Ст. 216).

У ст. 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» зазначається що воно є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 6. — Ст.1, 14, 16, 26).

Служба в ДБР є державною службою особливого характеру, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України. Відповідно, особливий характер зумовлює особливий порядок прийняття на службу та її здійснення.

Законом передбачено, що на службу до ДБР приймаються на конкурсній основі в добровільному порядку (за контрактом) громадяни України, які спроможні за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки.

Вимогами до претендентів на посаду ФБР є те що, особа має бути громадянином США, повинна отримати дозвіл від Top Secret-SCI (Sensitive Compartmented Information), у результаті проходження перевірки та повинна дотримуватися політики ФБР про наркотики.

Щоб претендувати на посаду спеціального агента ФБР, заявники повинні відповідати таким мінімальним вимогам на момент подання заявки: бути віком від 23 до 37 років, мати ступінь бакалавра з американського акредитованого коледжу або університету, щонайменше три роки повної професійної роботи, мати дійсні водійські права і шість місяців досвіду водіння, а також пройти іспит з фізичної підготовки (Сайт Федерального бюро розслідувань США. [Електронний ресурс]: — Режим доступу: <https://www.fbijobs.gov/career-paths/special-agents>).

Серед обов'язкових вимог є здача фізичного іспиту. Спеціальні агенти повинні бути психічно та фізично готовими до роботи. ФБР вимагає, щоб кожен заявник проходив Тест фізичної підготовки (PFT) і відповідав потребам зору та слуху. Претендентам пропонується три можливості для перездачі офіційного PFT протягом одного року.

Під час розгляду заявки всі історії хвороби заявника ретельно аналізуються. Кандидати можуть надати медичну інформацію від своїх особистих лікарів. Проте головний лікар ФБР прийме остаточне рішення, виходячи з законодавчих вимог та медичної документації кожного заявника.

Раціональним в американському законодавстві є тотальна перевірка особи на її відповідність до посади з вивченням її соціального статусу, обмеження за віком, водійський стаж і фізична загартованість, детальне медичне обстеження, що беззаперечно можна перейняти як позитивний досвід, проте політика ФБР про наркотики суто американська проблема, і в нашому законодавстві вона була б недо речною.

Призначення на посади у ДБР, крім директорських посад, здійснюється за результатами відкритого конкурсу, що проводиться в порядку, визначеному Директором ДБР та на основі Типового порядку проведення конкурсу, затвердженого Кабінетом Міністрів України (Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 6. — Ст.1, 14, 16, 26).

При призначенні на посаду у ДБР особу повідомляють про можливість проведення щодо неї перевірки на доброчесність та моніторингу способу життя. Також до вступу на службу, і не рідше одного разу на рік під час проходження служби працівники ДБР проходять психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа. Обов'язкове підвищення кваліфікації передбачене українським законодавством регулярно, але не рідше одного разу на два роки.

Особливо важливо, що передбачено стажування працівників ДБР. Особи, які не мають досвіду практичної роботи за спеціальністю, проходять обов'язкове стажування строком від шести місяців до одного року.

Що ж до американського добору працівників, всі спеціальні агенти 21 тиждень своєї кар'єри навчаються в Академії ФБР у Кенінго, штат Вірджинія, де вони беруть участь в інтенсивних тренінгах. Навчальний план Академії ФБР також включає в себе інтенсивне навчання фізичної підготовки, оборонної тактики, практичних вправ для застосування та використання вогнепальної зброї (Сайт Федерального бюро розслідувань США. [Електронний ресурс]: — Режим доступу: <https://www.fbijobs.gov/career-paths/special-agents>).

Перш ніж співробітники зможуть розпочати роботу з ФБР, вони повинні пройти інтенсивне фонове дослідження, яке включає в себе поліграф, тест на наркотики, перевірку банківських рахунків, кредитних зобов'язань, а також інтерв'ю з колишніми та нинішніми колегами, сусідами, друзями, викладачами тощо, що охоплюють останній 10 років або з 18-го дня народження.

Можна прослідкувати багато спільного між українським та американським органом: стажування більше ніж півроку, тест на поліграфі, моніторинг способу життя. Практичні заняття застосування вогнепальної зброї для США є надважливим питанням, у зв'язку з правом носити зброю цивільним особам та з правом службовців відкривати вогонь на ураження, проте і в українській практиці було б корисне подібне навчання.

Також слід зазначити про масштабність перевірок американських кандидатів на посаду. Охоплюється величезний проміжок часу, приближених осіб та засоби існування особи. Особливо актуальним являється дослідження банківських рахунків та майна у власності, що рахують було б необхідно для застосування в Україні.

Запорука успіху у боротьбі з кримінальними правопорушеннями міститься у доборі гідних кандидатів та сильній дієвій команді, яка однозначно формується за допомогою дієвих механізмів. Американський підхід відбору демонструє продуманий до деталей набір найкращих претендентів, які однозначно зможуть виконувати свої обов'язки піднімаючи авторитет органу державної влади. Про-

аналізувавши положення українського законодавства у даній сфері, можна сказати про досить високий рівень відбору службовців, проте у зв'язку з формуванням в Україні нового органу необхідно беззаперечно переймати досвід держав з відпрацьованими, дієвими засобами прийняття на службу, як наприклад США.

***Науковий керівник:** декан факультету адвокатури, доцент кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Хижняк Євген Сергійович**.*

Савчук С. О.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

КВОТА ДІЮЧИХ ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ОДНА ІЗ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

На протязі останніх років корупція в Україні продовжує набирати обертів та перетворюється у системне явище, яке проникає до всієї сфери суспільного життя населення, чинячи при цьому свій негативний вплив та все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий і найбільш дієвий протиправний засіб вирішення будь-яких питань та спонукання до прийняття неправомірних рішень, вчинення аналогічних дій чи бездіяльності. Масштаби поширення корупції продовжують залишатися однією з основних загроз як державній, так і національній безпеці, політичній стабільності та утвердженню верховенства права, а тому пріоритетним напрямом державної антикорупційної політики стала кардинальна зміна підходів до запобігання та протидії корупції, поєднана із удосконаленням національного антикорупційного законодавства та реформуванням правоохоронних органів.

Практично завжди викриттю і розслідуванню злочинів, вчинених представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, суду та правоохоронних органів, а також притягненню вказаних осіб до відповідальності чиниться надзвичайно міцний та стійкий супротив, що проявляється як зі сторони винних, так і з боку інших зацікавлених осіб. Зважаючи на високий рівень корумпованості українських посадовців, розслідування та судовий розгляд таких кримінальних проваджень, за виключенням невеликої кількос-